

słowo nadmienić, skoro dotąd nikt o niej ani słowa nie dano. Interpelacya lorda Lynhura i odpowiedź lorda Clarendona, dała powód *Timesowi* do napisania artykułu, który mógłby tylko napisać *Le Nord* i jego sprzymierzeńcy. *Morning-Herald* dziennik toryowski odpowiadał *Timesowi* i wystawił następującego niezdorzeczonego opinii. Co do lorda Clarendona, zwiadał go bez ogróki z lordem North, ministrem r. 1772 i lordem Palmerstonem, ministrem 1831. *Morning-Herald* powstał na politykę rządową, wykazał jej niebezpieczeństwo i oskarżył lorda Clarendona o prowadzenie się nie według potrzeb narodowych, lecz według względów osobistych i oplakaniej rutyny. *Morning-Herald* zwała wyraźnie na Anglię zły obrót ostatniej wojny. Dodaje nadto, iż ma dowody najwyższej wiarygodności i autentyczności, że tylko Austria rzeczy dobrze widziała i że na początku wojny zrobiła kategorię propozycyę, którą zamiast przyjąć, Anglia skłoniła Francją do wyprawy krymskiej. Artykuł *Morning-Herald* jest z dnia 17go t. m. i znajduje się w przedruku w *Galvani's Messenger* z dnia 18go. Twierdzenie *Morning-Heralda*, potwierdził dawniej p. Drouyn de Lhuys w rozmowie z generałem C. a teraz potwierdza je ustnie hr. de Montalembert, zapewniając, że ma na to niezaprzeczone dowody.

Parlament angielski jutro zakończy swe czynności. Był on tego roku małym i można go nazwać *sejmem niemym*, ale bo wypadki były ważne i wymagały milczenia. Parlament mówił tylko wiele o Włoszech, mszcząc się na Francji za pokój. Było to biczowanie drugiego po plecach trzeciego. Anglia reorganizuje swą armią. Książę Cambridge, nowy minister wojny zaprowadza w niej liczne ulepszenia. Toż samo robi się na flocie. Anglicy przerażeni się widząc, że mogą powołać do służby tylko 45,000 majątków, kiedy Francja może ich powołać 90,000.

Wrażenie jakie zrobiły w Paryżu wypadki hiszpańskie zmusiły Cesarza do ogłoszenia o nich artykułu w *Monitorze*. Ogłoszony artykuł jest wyraźnie pióra Cesarza. Cesarz zaprzecza w nim, aby wypadki hiszpańskie równały się coup d'état, daje o coup d'état swoją teorię, mówi przeciw anarchii, ale zarazem i przeciw despotyzmowi i dodaje, że Francja żyje zasadami r. 1789. Artykuł cesarski znalazł dobre przyjęcie nie tylko w *Débatach*, lecz w *Siècle* i *la Presse*. Francja radaby, aby w Hiszpanii dotknęto Anglię, ale pamięta zarazem o wolności. *Monitor* donosi, że Cesarz przywołał do Francji księcia Ludwika Lucjana Bonaparte, podróżującego po Hiszpanii. Inne źródła zapewniają, że Cesarz przywołał do Paryża hr. de Turgot. Cesarz umywa więc ręce i nie chce, aby na niego wypadki hiszpańskie zrzucano. Mówią, że czyni podobnie w skutek przedłożenia lorda Cowley i noty lorda Clarendona. O interwencji i jej następstwach pod względem przymierza, nie może być mowy w tej chwili. Potwierdza się jednak, że korpus obserwacyjny będzie liczył więcej niż 25,000 ludzi. Wielki ruch panuje obecnie w armii francuskiej, drogi żelazne przewożą pułki z miejsca na miejsce. Co do wypadków hiszpańskich, wiadomości które o nich odbieramy są jeszcze dwuznaczne. Zdaje się, że powstanie saragosskie nie jest tak silnym jak zrazu mówiono i pisano, ale z drugiej strony zdaje się, że generał O'Donnell nie pokazuje głowy politycznej i że z rad korzystać nie umie. Karliści hiszpańscy radują się i mniemają, że wypadki obrócą się na ich korzyść, ale na to nie zezwoli ani Francja ani Anglia. W dzisiejszym położeniu rzeczy, wypadki hiszpańskie nie mogą wyrzucić zwykłego wpływu na Włochy, bo Austria i Francja są zbyt czujne i gotowe.

Cesarz ma wrócić do Paryża dopiero w końcu bieżącego tygodnia. Hr. de Persigny nie znajduje się w wód Wichi, lecz w wód niemieckich. Obecność w Niemczech hrabiów Morny, Persigny i Walewskiego jest znacząca.

P. Ludwik Enault pisarz *Constitutionnela* i *Pays* odebrał od ministra oświecenia misję do Węgier. Ma on niebawem Paryż opuścić.

Koronacya Cesarza Aleksandra II w Moskwie wiele zajmuje ambasady paryskie, tak pod względem personelu i wystawności, jak pod względem handlowym i politycznym. Być może, że skończy się na małym. Jeżeli,

na co się zabiera, Hiszpania nie zmieni sytuacji, Europa może używać długiego pokoju i oddać się samemu życiu ekonomicznemu.

Cesarz rozkazał utworzyć eskadrę ewolucyjną, złożoną z 8 okrętów i 3 fregat parowych, pierwsza dywizya tej eskadry dowodzona przez wiceadmirała Trehouard, będzie się formować w Tulonie, a druga, dowodzona przez wiceadmirała Penaud w porcie Brest.

Składki na dotkniętych powodzią wynoszą już 6 milionów fr. Lord major londyński przysłał razem 600,000 fr. ale nie jest to jeszcze koniec.

Wczorajszy *Times* zamieścił korespondencyę z Krymu, w której znajduje się opis cmentarzy sprzymierzonych. Cmentarze angielskie mają być najodborniejsze. Na cmentarzu wieży Malachowej, mieszczącym tak Francuzów jak Rosyan, znajduje się następujący napis:

Unis pour la victoire,
R-unis après la mort,
Du soldat c'est la gloire,
Du brave c'est le sort.

Siècle zawiadamia, że jutro w kościele Sgo Pawła na przedmieściu Sgo Antoniego odbędzie się nabożeństwo za poległych w dniach lipcowych 1830 r. Jest to jedyna pamiętka czasów minionych, na którą rząd patrzy przez szpary. Francja żyje samem życiem materialnem. Rada muniyepalna paryska zakłada ekonomiczny piec chlebowy. Fabrykanci zakładają na *Cours la Reine* stałą wystawę narzędzi rolniczych. Ciężka Vesler bawi publiczność pokazując wiejskie domy drewniane, które składa w przeciagu półtora dnia. Rząd zbiera komisye, która ma się zatrudnić rozpatrzeniem tariff celnych i odpowiedzieć na skargi fabrykantów lękających się zniesienia cel zakazowych. Objasnienie fabrykantów i zniesienia tariff celnych jest rzeczą ważną dla rządu, bo daje mu nadzieję sklonienia Anglii do zniesienia tariff celnych na wino francuskie. Obecnie rząd angielski opiera się zniesieniu cla na wino zarzucając Francji utrzymanie się dawnego systemu. Reforma sir Roberta Peela jest może główną przyczyną dzisiejszej drogociny życia we Francji. Zboże, jarzyny, owoce, drób, zwierzyzna, wszystko to idzie teraz do Anglii przez porta kalesańskie. Zyskują na tem rolnicy, ale tracą wewnętrzni konsumenci. Gdyby Anglia zniżyła cla na wino francuskie, wino znacznieby zdrożało we Francji.

Szambelaństwo rosyjskie ma od niejakiego czasu nieszczeście. Temu kilka miesięcy, szambelan P. znany dobrze w Paryżu poderzwał sobie gardło. Dziś szambelanowa Diwow mieszająca w Grenelle pod Paryżem skarży się, że jeden lekarz zabrał jej podstępem majątek. Sąd nie dał jej racji i uwolnił lekarza.

Doniosłem już o budowaniu w Paryżu małych kościółków katolickich i o skutku tego na życie religijne miasta. Skutek musi być dobry i taki jak nadmienilem skoro rada muniyepalna postanowiła zbudować sześć nowych podobnych kościółków. Zdaje się pewniem, że kościół *Assomption* stanie się parafialnym. Jeżeli wiadomość ta się sprawdzi, niewiadomo co się stanie z nabożeństwem polskiem które odprawia się w kościele z tym kościele. Skończyła się sprawa sukcesyjna po P. Pescatore. Sukcesorowie ją wygrali. W toku rozpraw, prokurator cesarski odczytał list który odebrał od kardynała Donnet, mniemanego autora slubu pana Pescatore, a w którym kardynał zrobił wyznanie uszanowania dla praw krajowych dotyczących cywilnego małżeństwa. List był potrzebny, bo opinia że tłumaczyła wpływ kardynała i duchowieństwa na wolę zmarłego milionera.

Onegdnieszego wieczora mieliśmy grad i nadzwyczajną nawałnicę w Paryżu. Wyższe ulice zamieniły się w rzeki a niższe w jeziora. Przez kilka minut ziemia była prawie białą od gradu.

Paryż 27 lipca.

L*** Od pierwszej chwili pojawu zmian zaszłych w Hiszpanii, niebyło tajem nikomu, że rząd francuski poklaskiwać będzie upadkowi Espartery i jego stronnicwa nieumiejętającego podobać trudnej roli jaką sobie obrało. Dzienniki w pół oficjalne wyraźnie zaraz oświadczyły się za O'Donnellem i potępiały wszelkie ruchy przeciwnie zaprowadzającemu się porządkowi rzeczy. Sam *Monitor* dłużej tylko zachował milczenie, i do-

piero kiedy część wojska wysłanego ku Pyreneom zajęła swe stanowiska nadgraniczne, w numerze dzisiejszym przemawia w sposób nieprzyjmujący dwuznaczności tłumaczenia. Jasno i wyraźnie powiada, że rząd francuski rad widzi usiłowania marszałka O'Donnella w zaprowadzeniu (*sans Coup d'état*) porządku rzeczy w Hiszpanii tej pierwszej i niezbędnej podstawy wolności. Jemu należy się chwala, że w chwilach bezrządu potrafił nie tylko uorganizować wojsko ale jeszcze natchnąć go uczuciem powinności, karności i przywiązaniem do władzy. Spodziewa się, że zaszle wypadki położą nareszcie koniec powtarzanym bezustannie *pronunciamientom*, któreby doprowadziły Hiszpanią do stanu w jakim się znajduje Ameryka południowa, gdzie trudno dostrzedz patryotyzmu, uczuć obywatelskich, lub wznioślejszych widowków, tylko garstka jenerałów wydziera sobie nawzajem władzę z pomocą żołdactwa umiowanego zawsze próżnemi obietnicami. Pomimo to jednak niema wątpliwości i lord Palmerston słuszenie się spodziewa, że rząd francuski niewda się zbrojnie w sprawy wewnętrzne Hiszpanii, zresztą, niebędzie nawet gwałtownej konieczności, bo wedle ostatnich wiadomości pewniejszych niżli te jakie mieliśmy dotychczas, rychło wszystko się zakończy z upadkiem Saragossy. Jen. Echague urządził komunikacyę telegraficzną w Alagon nieopodal od Saragossy i doniósł konsulowi francuzkiemu w S. Sebastian, że powstańcy żądali pięciodniowego zawieszenia broni, które im udzielone zostało, że jen. Dulce przybył tam z Madrytu i że część wojska oświadczyła się już za O'Donnellem. Jen. Ruiz dowodzący w Żyronie i Henriquez Clement deputowany jeden z przywódców powstania w Madrycie schronili się do Francji, wczoraj poddała się Jaca. Kospiracya w Walencji spelzała na niczem, a gdy Walencya, Katalonia i Aragon tak zwane *Coronilla d'Aragon* decydujące zawsze o losach każdej insurrekcyi hiszpańskiej uspokojone zostaną, reszta kraju przyjmie bezopornie nowe rządy.

Jakie będą te nowe rządy? w czyjem rękę zostanie ich kierunek? jak długo trwać będzie krwawo okupiony porządek rzeczy? Jest to pytanie nie lada. Nad rozwiązaniem jego pracują zapewne gabinety francuski i angielski. Przybyły do Paryża hr. Persigny w zamierze udać się do Wichi zaniechać musiał dalszej podróży, i czeka na powrót Cesarza. Powołany został z Madrytu p. Turgot minister francuski, któremu przypisują wielki wpływ w zaszłych wypadkach, miejsce jego zastąpi pierwszy sekretarz ambasady pan Comminge-Guitaut. Królwa hiszpańska dała rozkaz marsz. Narvaez, aby pozostał w Paryżu.

Lord Palmerston jak wyżej wspominałem oświadczył w parlamencie, że jest przekonany, iż Cesarz Napoleon zachowa neutralność w sprawach hiszpańskich, albowiem doświadczenie uczy, iż wszelkie wdanie się obce było dla monarchów jego poprzedników mniej więcej szkodliwem, a dziennik *Times* wchodząc w opinię ministra dodaje, że byle Hiszpania postępowała z Anglią przyjaźnie, mniejsza o to czy naśladować zechce kształt rządu zaprowadzonego we Francji, czy formę konstytucyjną angielską. Nam się wdawać nie należy, a bar dziej jeszcze Francji, kiedy jak się pokazuje, w Madrycie ku podobnym jej instytucyom nakłaniają się umysły. Tylko zastrzegamy sobie nawzajem jednakie postępowanie polityczne, gdy nadejdzie chwila po obaleniu zaprowadzonego rządu, aby nie były stawiane przeszko dy reakcyi liberalnej. *Times* już widac nie ufa długotrwanu nowęj budowy i wczesnie przyspasabia zapewne materiały do innęj. Espartero mieszka w Madrycie przy ulicy de la Greda N. 24.

Dwa dni temu *Monitor* wojska a za nim dziś inne dzienniki powtórzyły wiadomość o stanie sił zbrojnej hiszpańskiej. Jej skład jest następujący: 19 pułków piechoty o 3ch batalionach, 7 piechoty lekkiej o 2ch bat., 3 bataliony strzelców królowej, 5 pułków ciężkiej jazdy o 4ch szwadronach, 1 pułk huzarów, 8 lekkiej jazdy, 5 artylerji pieszej, 3 brygad artylerji konnej, 6 obłężniczej, 1 pułk inżynierów, 6 kompanij robotycznych. Prócz tego gwardya liczy 1 bat. halabartników, pułk grenadyerów konnych, kirasyerów, strzelców, ułanów każdy o 4ch szwadronach, 2 baterye artylerji konnej, 3 pieszej, 4 pułki grenadyerów pieszych o 2ch bata-

lionach, razem 150,000 żołnierza, rozdzielone na 12 dywizyj, w tej liczbie niezajęte wojsko kolonialne.

Książę Ludwik Lucyan Bonaparte zapewne nieprzejadując już mających wypadków w Hiszpanii, udał się w celu nauzenia się baskijskiego języka, do północnych jej krajów, 19go lipca był w Irun na solennem nabożeństwie, ztamtąd udał się do kąpieli morskich w S. Sebastian, ale zaledwie stanął w hotelu Joachima Beraza, otrzymał rozkaz od Cesarza Napoleona powrotu do Francji.

Dzienniki madryckie jako dowód wielkiego zaufania dla nowej władzy przytaczają ważny fakt, że dyrekcyja ruchomego kredytu hiszpańskiego oharowała jej swe posługi. Trzeba tylko dodać ten jeszcze szczegół, że Markiz Peralez wice-prezes rady administracyi tegoż kredytu mianowany został przez O'Donnella *alcadama-jor* czyli pierwszym merem miasta.

Na zakuszenie opowiadań spraw hiszpańskich dodać trzeba, że Cesarzewicz francuzki postanowieniem zapadem jednomyślnością głosów wszystkich *apoderados*, reprezentantów, miasteczek, gmin, wsi baskijskich uznany jest rzeczywistym obywatelem tej prowincyi. Dawniej szkano wpływu przez związki małżeńskie, dziś otwiera dla nich pole, w zdarzonej potrzebie, prawo obywatelstwa. Czas pokaże co trwalsze.

Marszałek Pelissier lada dzień spodziewany w Marsylii. W Konstantynopolu świetnie od wszystkich przyjmowany. Ostatnią ucztę wyprawil dla niego poseł angielski Stratford Redcliffe na dniu 19go lipca. Wielki ten mąż stanu i biegły polityk, dla skolatanego zdrowia i podeszłego już wieku ma zamiar z końcem tego roku żądać dla siebie zastępcy. Na to jego postanowienie wpływa także osobiste jego przekonanie, że naród angielski niedość ocenia położone przezeń na Wschodzie posługi dla kraju.

Hrabina Kiselew jak zaręcza *Le Nord*, w kasynie badeńskiem dnia 22go lipca ułatwiła poznanie się hr. Nesselrode z hr. Walewskim. Jeżeli to nazwać można mieszaniami się w politykę, zaręczamy, że to jest pierwszym i ostatnim jej aktem, albowiem stałem jest jej postanowieniem zachować w tej mierze zupełną neutralność i pozostać w zakresie dotychczasowych stosunków.

Wszystkie legalne i dzienniki tutejsze otrzymały przesłaną sobie: *Protestation du seul et véritable prince de Monaco* (Ch. Louis, Henri-Maxence, Marquis de Grimaldi d'Antibes etc.) contre le faux Prince de Monaco (Charles Guyon de Matignon) appel à l'opinion publique, à S. M. le Roi de Sardaigne et aux cinq grandes puissances, z godłem pożyczonem od Bossueta: *Il ny a point de droit contre le droit*.

Paryż 27 lipca.

L*** P. Edward Laboulaye, ten sam co napisał bardzo mądry memoriał w sprawie sukcesorów Pescatore przeciw Annie Katarzynie Weber, w którym rozbił prawodawstwo o małżeństwa od pierwszych czasów nastania Kościoła aż do Koncylium trydenckiego, w którym znajdziecie prawa Rzymian, wielokrotnie, francuzkie i hiszpańskie z XIII. i XIV. wieku, w którym rozbił i konkordat i kodeks cywilny Napoleona. W dziele swojem niemniej szacownem *Etudes sur l'Allemagne et les pays slaves* powiada: „Pisać do jakiego dziennika, jest dziś powołaniem zarówno szlachetnem jak być żołnierzem. Kto je przyjmuje na siebie, spotyka tylko niebezpieczeństwa a czasem chwale.“ Inny znówu pisarz dodaje, naśladować słowa X. Sièges: czemu jest dziś dziennikarstwo? — niczem. Czemu być powinno? — wstyżkiem. Jeżeli istotnie tak jest, że nasze powołanie wiedzie nas prosto do Kapitulu, a przed nami otwiera się majestatyczne Eldorado, niedziw więc, że mię dzisiaj taka ochota wzięła do pisania? Pomyślałem sobie; im większa zasługa, tem sowitsza nagroda. Dwa listy w dzień jeden wysłane, porachują się zapewne w stanie służby, policzą się w hierarchii odbytych kampanij na polu dziennikarskiem — i dla tego wzięłem się do pióra, a jeżeli mam szczerą prawdę wyznać, zmuszony jeszcze zostałem listem mojego przyjaciela z Londynu, który wyczytawszy w *Czasie* słowną krytykę *Sydenhamu*, odwołuje się na mój sąd i przypomniał złośliwieżym z nim razem použíwali przed kilku tygodniami

nista w tej części chemii, a w mowie będącym dziele niemogł i nietrafił bardzo w myśl Berzeliusa, bo nie chciał sobie samemu kłamstw zadawać. Wzory (formuly) chemiczne Berzelusowe zachował tylko, a przeciwie prace ta jego nadzwyczajnie dobrze przyjęta została w świecie naukowym i najmniej ją krytykowano za jej tytuł i odstąpienie nader widoczne od systemu Berzeliusa. Tej smiałosci niedopuszczili się poprawić Kłutowego dykcyonara, bo smialo można powiedzieć, że Kluk sam, gdyby dzisiaj żył i drukować zamyslał nowe wydanie swego dykcyonara, porobiłby w niem te same zmiany. Dzieło to niebędąc przeznaczone do wyrażenia faktu dziejowego, do skreślenia botaniki w Polsce przed 60 laty niemogło pozostać nietknięte w nowym wydaniu. Zeby zaś i tej stronie zadosty uczynić dodano życiorys Kluka i umyślny przegląd dziejów botaniki naukowej i zastosowanej szczególnie w Polsce.

Ceniąc wysoko dzieło ukochane w narodzie, nieszczęśliwie wydawca Biblioteki Polskiej nieczęsto, aby uczynić je ile możności w szlachetnym, pożytecznym i przyjemnym. Na żądanie jego zostały przeto dodane prócz historyi botaniki, geografia roślin i krótki rys roślinności przedpłotowej, oraz naturalny układ Jussieuo, objaśniony przykładami roślin używanych w praktyce gospodarskiej i przemysłowej. Troskliwa korekta i dobrze wykonane figury, objaśniające słownictwo botaniczne uczynią słownik przyjemnym do użytku, a rytowany portret Kluka, będzie jego ozdobą.

Nie tak szczęśliwym był Kluk w pisaniu dzieł o innych częściach tak zwanej historyi naturalnej. Na wzór jego dykcyonara pisana zoologia czyli nauka o zwierzętach, chociażby nie abecadowym porządkiem ułożo-

na byłaby bardzo pożądana w zbiorze dzieł polskich pożytecznych, jakim ma się stać w ciągu kilku lat Biblioteka Polska. To samo da się powiedzieć o mineralogii, o fizyce i chemii.

Dzieła polskie, które wyszły dotąd drukiem i opiewają te przedmioty są przeznaczone do uczenia młodzieży, są zatem wyłącznie teoretycznej treści. Chwałebny wyjątek stanowi w tej mierze jedynie geologia Zeisnera. I tak opiewają zoologie polskie więcej o zwierzętach utrzymywanych w menażeryach niżli o domowych, o żyjących dziko w kraju i szkodliwych albo pożytecznych w lekarnictwie lub w przemyśle. Małpom, papugom, krokodylom są w tych dziełach najczęściej poświęcone całe kartki, gdy o pożytecznych owadach, o rarsach, o sposobach tępienia szkodliwych zwierząt za ledwo krótkie ustępy w nich znaleźć można.

Zoologia praktyczna powinna zawierać główne zarysy anatomii i fizjologii, z objaśnieniami jak najdokładniejszymi budowy i natury każdej rasy, utrzymywanej dla pożytku, powinna uczyć chodowli nietylko większych zwierząt w kraju naszym użytkowanych, łowienia i przyswojenia ich, gdy żyją w dzikim stanie, ale zarazem i chodowli zwierząt bezpacierzowych, pszczoł zatem, jedwabników, raków, ślimaków, pijawek i t. d. Opisy zwierząt szkodliwych i miejscowości w której żyją, utrzymują się i rozmażają, powinny być dokładne, szczególnie i popularne, aby i mniej ukształceni i z nauką obeznani z dzieła tego korzystać mogli, jako temu Kluk w dykcyonarzu swym zadosty uczynił. W zoologii praktycznej powinny być nakoniec należyte objaśnienia co do zwierząt, które są obce, ale całe lub jakaś część ich ciała stanowi artykuł handlowy używany

w kraju naszym.

Takiej zoologii przynota to każdy, nie mamy w literaturze naszej. Bardzo pomocni mogą być pojedyncze oddziały zoologii wyszłe drukiem w niemieckim i francuskim języku. Ze tu nie wystarcza samo świadectwo chociażby znakomych autorów obcych, i że nie dosyć jest przelożyć dobre dzieło obce na język polski, dowiodł tego w zoologii swojej Stanisław Konstanty Pietruski krytycznem dochodzeniem czasu, w którym płodzą się i rodzą w naszym kraju niedźwiedzie. Nie dosyć jest, jak on wskazał, odpisać z pewnego autora to lub owe najprościejsze twierdzenie naukowe, gdyż prawdziwe w jednym miejscu, staje się fałszem niekiedy w drugim, o kilkadziesiąt mil tylko oddalonem. Nie mówimy tu przeto o fabrykacyi księgarskiej, o dziele skleconem dla spekulacyi podług zlecenia i programu księgarskiego, ale o dziele poważnem, o pracy naukowej wykonanej przez jednego lub kilku znawców przedmiotu, obeznanych z potrzebami praktyki i ze stanem teoretycznym nauki. Księgarze nasi są jeszcze nadto moralnie i majątkowo ubodzy, aby się od nich pomocy w naukowej literaturze spodziewać można.

Podobnie do zoologii powinna być praktyczna mineralogia i geologia raczej technologia mineralogiczna niżli prostym opisem ciał kopalnych. Celem jej jest wskazywanie sposobów rozeznania, wydobywania, transportowania i pierwszego wyrobienia pldów kopalnych.

Praktyczna nakoniec chemia i fizyka powinny być szczególnie zrozumiale opracowane, wolne od nieuczartych jeszcze i nieustalonych teoryj i wyrazów naukowych, nade wszystko powinny być rzeczywiscie dla praktyki pożyteczne i dla niej napisane. W żadnym bowiem oddzia-

le nauk nie ma tyle prac niedoskonalej, szarlatanijskich i dla spekulacyi tylko napisanych ile w chemii i fizyce. Nie można to powiedzieć o dziełach chemicznych polskich, bo dla praktyki oryginalnie i umyślnie pisanych nie mamy żadnych, w obcym natomiast piśmiennictwie i w handlu księgarskim krąży mnóstwo dzieł najmniejszych, nibyto popularnych, a właściwie nie naukowych, nie wierj nad to, co już w szkołach początkowych uczyć się można z chemii ogólnej teoretycznej. Nie jest to wreszcie rzecz tak łatwą pisanie chemii lub fizyki zastosowanej. Można być nie złym a nawet tegim chemikiem lub fizykiem, a przecież nie znać potrzeb przemysłu lub rolnictwa i nieumieć jedno ani drugie objasnnić chemią lub fizyką. Co innego jest umieć chemię ogólną, teoretyczną, a co innego zastosowaną. Dowodem tego chemia i fizyka wykładana w szkołach rolniczych i lekarskich. Nie przesadzimy, twierdząc, że z pomiędzy dzieł polskich wzorem prac tego rodzaju dla praktyki pisanych, pozostają zawsze prace Kluka. Wydawnictwo Biblioteki Polskiej przedsięwziąwszy sobie dostarczenie publiczności dzieł najlepszych polskich we wszystkich oddziałach literatury, przez ratowanie przedrukiem od zatracenia dzieł starych a doborowych, powinoby dla uzupełnienia Biblioteki polskiej pomyśleć zawczasu o dziełach praktycznych z oddziału nauk przyrodniczych.

Przyjechali od 31 lipca do 1 sierpnia.
HOTEL DREZDEŃSKI. Jan Teodorowicz z rodziny wfaś. dóbr, Ludwika Lipińska ze Lwowa. Józef Ochocki wfaś. dóbr z Drezna. Marya Wole, Helena Przesmyka, Joanna Gawronska ob. z Polski. Jan Mazurkiewicz Dr. i prof. teologii z Przemysła. Anna Królikowska z Olkusza.
HOTEL ROSYJSKI. Wiktor Wojciechowski wfaś. dóbr z Dąbrowy. Józef Gerzabek z Chranowa. Henryk Habisch, Konstanty Celiński wfaś. dóbr z Warszawy.
Wyjechali: Teresa hr. Bobrowska wfaś. dóbr do Andrychowa. Pelagia hr. Mniskowa wfaś. dóbr, Michalina hr. Starzyńska wfaś. dóbr do Lwowa. Walery Stumer kupiec do Warszawy. Wiktor Wojciechowski wfaś. dóbr do Dąbrowy.
HOTEL SASKI. Leopold Olcynier kanonik z Wiednia. Roman Bukowski ob. Gertruda Zakliczyna wfaś. dóbr, Paulina Szymberska wfaś. dóbr z Galicyi.

KOLEJ ŻELAZNA

odzielnie
Pociągi osobowe odchodzą z Krakowa:
 Do Dębicy o godzinie 12tej min. 25 po połud.
 o godzinie 10tej min. 35 w nocy.
 Do Wiednia o godzinie 4tej min. 35 z rana.
 o godzinie 2ej min. 40 po połud.
 Do Wrocławia o godzinie 4tej min. 35 z rana.
 o godzinie 11tej min. 30 w nocy (wprost)
 Do Warszawy o godzinie 4tej min. 35 z rana.
 o godzinie 2ej min. 40 po południ.
Przychodzą do Krakowa:
 z Dębicy o godzinie 3ej min. 20 z rana.
 o godzinie 1ej min. 40 po południu
 z Wiednia o godzinie 11tej min. 25 przed południ.
 o godzinie 9tej min. 15 wieczorem.
 z Wrocławia o godzinie 2ej min. 50 rano.
 o godzinie 4ej min. 44 po południu.
 z Warszawy o godzinie 11tej min. 25 przed południ.
 o godzinie 4tej min. 44 po południu.

Wiadomości handlowe i przemysłowe.

Kraków 1 sierpnia. Dowóz nowego żyta z bliższych okolic znacznie był dziś mniejszy niż we wtorek i dla tego trzymały się ceny jego lepij. Płacono je w gatunku wyborowym po 7½-8-8½ zlr. Pszenica dawna bardzo niechętnie przyjmowana; ceny jej od godziny spadły. Ktorkolwiek ma jakie zapasy, stara się je pozbyć za byle co. I tak płacono dziś piękną dawną pszenicę, która jednak nie dochodzi piękności średniej nowego ziarna, po 8, 8½, 9, 9½ zlr. za wyborowe dawne ziarno, które kupiono do młyna na Podgórze z zaręczeniem 156-158 funtów wied. na korzec po 11-11½-12 zlr. Nową pszenicę przywieźli już chłopci na targ, ale gatunek jej tak piękny, ziarno pełne, ciężkie, że najgorsza nowa płacona była po 2 zlr. wyżej niż dawna piękna. Na jezmielni dawny nie dostał wcale kupca; wszyscy czekają na dowozy nowego ziarna, które jest piękności nieznanej od lat przeszło 20tu. W ogóle handel zbożowy teraz świętuje, każdy czeka na nowe ziarno, dawne bez pokupu. Otwarcia granicy z Królestwa Polskiego spodziewają się. Dowozy z Węgier zapewne ustają, bo o ile słychoć tego roku Węgry pod względem zbiorów nie będą mogły współzawodniczyć nietylko z Król. Polskim ale i z Galicyą. Węgierska pszenica zawsze i tak mniej warta niż polska. Pszenica polska dochodzi z tego zbioru do 170 funtów wied. na korcu, kiedy w roku przeszłym na 157-8 najwyższej dochodziła, a nawet na 140 była już piękna. Co do rzepaku, słabo szedł w tym tygodniu, a niektóre partje sprzedano na tutejszym targu po 30-40 kr. niżej.
Lwów 18 lipca. Na naszym dzisiejszym targu sprzedawano półkorzec pszenicy (77 funtów wied.) 5 r. 10 kr.; żyta (73½ funtów) 4 r. 8 kr.; owsa (39 funt.) 2 r. 27 kr.; hreczki 3 r. 39 kr.; prosa 4 r. 20 kr.; ziemniaków 1 r. 35 kr.; wied. centnar siana kosztował 50 kr.; okłótów 35 kr.; za sąg drzewa bukowego płacono 12 r., sosnowego 9 r. 20 kr. m. k. — Ceny drobiazgowej sprzedaży bez odmiány.

OGŁOSZENIE WYDAWNICTWA DZIEŁ znakomitych pisarzy krajowych.

Od dawna już odzywają się ze strony czytającej publiczności słuszne utyskiwania na to, że prace znakomitych pisarzy krajowych, dotąd albo rozrzucone tylko po różnych dziennikach i czasopismach, albo częściowo drukowane w pojedynczych tomach, albo nakonec w rękopismach butwiejące gdzieś w ukryciu, nie zostały jeszcze wydane w całkowiym zbiorze. Są to, że tak powiemy, zakopane szczytki wielkiego skarbu narodowego, które miłośnik literatury ojczyznej musi pierwej odgrzebywać po różnych miejscach, jeżeli pragnie ocenić całą ich wartość i zapoznać się z duchem, którym natchnęła ich twórcza siła geniuszu.
 Otóż podpisana księgarnia, pragnąc z jednej strony oszczędzić czytającym tej mozolnej pracy, a z drugiej wyświadczyć szczerą przysługę piśmiennictwu ojczyznemu ogłoszeniem dzieł niedrukowanych dotąd, postanowiła zająć się wydaniem zupełnych dzieł najznakomitszych pisarzy krajowych, i weszła już w tę miarę w układy z przynależnymi właścicielami.
 Dotychczas uzyskała już prawo nakładu na dzieła: śp. **Józefa hr. Dunin Borkowskiego**, zgasłego niestety zbyt wczesnie wieszczą; **Tymona Zaborowskiego**, sławnego piewcy Miodoboru i zwanego słusznie nowoczesnym Skargą ks. **Karola Antoniewicza**, i temi też dziełami rozpoczyna pierwszy poczet swego wydawnictwa.
Dzieła te wychodzą z początkiem od 1 sierpnia r. b. w zeszytach miesięcznych po 5 arkuszy, formatu dużej ósemki na papierze welinowym, i pisma każdego autora poprzedzi dokładna jego biografia i popierze jak najwerniej rytywane.
Prenumerata składa się na 4 zeszyty zlr. 2 m. k. i szanowni prenumeranci na prowincyi raczą ją przysłać wprost do wydawcy w listach frankowanych z dopiskiem: „**Prenumerata na dzieła znakomitych pisarzy krajowych.**“
 Po ukończeniu pierwszego pocztu oznajmi się, jakie dzieła dalsze nabyte zostały w tym celu, i jak dalece wydawnictwo to rozszerzone zostanie.
 Rozpoczynając tedy w dobrej wierze ważne to i kosztowne przedsięwzięcie, pociesza się wydawca tą nadzieją miłą, że znajdzie odpowiedni swym szczerym chęćmi udział u Publiczności, i że miłośnik piśmiennictwa ojczyznego nieomieszka korzystać z tej sposobności, by łatwym sposobem nabyć piękny zbiór dzieł szacownych i znamiennych, które bez wątpienia staną się kiedyś prawdziwą ozdobą każdej biblioteki.
 Lwów w czerwcu 1856.
 (1247-8) Księgarnia **Kajetana Jabłońskiego.**

Brand and Comp. MITSHAM PEPPERMINT Lozenges.

Pastyłki te z oleju najprzebieżniejszej angielskiej mięty zwanej **MITSHAM PEPPERMINT**, chemicznie przyrządzone, mają bardzo przyjemny aromatyczny smak, działają **najsukuteczniej na ożywienie i wzmocnienie naczyń trawienia i wydzielania**, są najbawiejszym lekarstwem na usmierzanie kolki, bólu żołądka, chorób **ŚLEDZIENNYCH i HYSTERYCZNYCH**, wmyśliotów, w kurczach żołądka i innych, w biegunkach reumatycznych. Używanie tychże pastylek uwalnia żołądek od wszelkich kwasów, usta od suchnienia, a wzmacniając działają, zapobiega bólowi zębów, szczególnie **chronią od skorbutu**. Pastyłki te są również przez najszacowniejszych lekarzy jako najwspanialszy i najlepszy środek zaradczy przeciw **cholercie, tyfusom i wszelkim zaraźliwym chorobom** uznane.
Główny skład tychże na całą Austryę, Rosyę, Polskę, Prusy i Turcyę otrzymuje **Karol Herrmann** w Krakowie. **Cena jednego pudełka 20 kr. m. k.** Każde pudełko jest naszą pieczęcią (Brand et Comp.) opatrzone. Opisy dostarczają się bezpłatnie.
Brand & Comp. w Londynie.

Nabyć takowych można:
 w Agram u N. Gawella. w Nowym Sączu u Kosterkiewicza wdowy
 w Bernie u Joz. Bodendorfer. w Ncutyczanie u V. Stumpla.
 w Białej u G. J. Bucki. w Ołomuńcu u J. P. Haekensöllnera.
 w Böhni u P. Niedzielskiego. w Opawie u Konrada Brosig.
 w „ u Konst. Solik. w Peszcie u F. Hoefler.
 w Buczaczu u J. Czerkowskiego. w Przemyslu Ed Machalskiego
 w Brzeżanach u E. Moerl. w Rzeszowie u F. Jaskiewicza.
 w Cieszyńcu u Ed. Skriby. w Raab u Ed. Unschuld.
 w Czerniowcach u braci Czuczawa i Tabakara. w Rowadowie u K. Mareckiego.
 do Th. Zachariasiewicza. w Debreczynie u W. Handt.
 w Dzikowie u N. Giryńskiego. w Samborze u Fr. Karola Glatowskiego.
 w Drohobyczu u Ch. Pirozka. w Stanisławowie J. Muhitsch et Com.
 w Grosswardnie u J.C. Rösslera. w Salzburgu u Jul. Winterhubera.
 w Graeu u S. Sueti. w Sissek u Fr. Pokornego.
 w Gablonz u Fr. Pietsch. w Tryście u Carlo Pelz.
 w Hermanstadzie u J. Thallmeyer. w Tryenciu u Karol Zembra.
 w Josefstadzie u Ed. J. Traxlera. w Tarnowie u J. Jahna.
 w Innsbruku u J. Peterlongo. w Temeswarze u J. Janowitza.
 w Komarnie u K. Borghesa. w Turcu u A. Czynnaińskiego.
 w Kronstadzie u J. Hoffmanna. w Udynie u G. B. Amarli.
 w Kołomei u Th. Zachariasiewicza. w Weronie Carlo Fürst.
 w „ u Aug. Schrimpf. w Wiedniu u F. Fürst.
 w „ u Aug. Schrimpf. w Wadowicach u Jg. Brosig.
 w Lwowie u A. Schicks wd. w Znam u J. C. Schwarzer.
 w „ u Bon. Stiller. w Zaleszczykach u J. Kodrebskiego & Comp.
 w „ u Jos. Stock. w Złoczowie u A. Gottwalda.
 w Laibach M. Oetzinger. w „
 w Medyolanie Vicardi Piazza del Duomo 4078.
 (1144-5) **Karol Herrmann** w Krakowie.

Żyta saskiego (krzycy) korcy 50
 jest na sprzedaż w **Jaślanach** obwodzie Tarnowskim i zabrane być może w dniu 15 sierpnia po 12 zlr. m. k. korzec. Żyta to sieje się wczesniej, na morgę potrzeba tylko 3/4, zwykłej ilości ziarna tojest 20-24 garncy. Plon w niewypłonionym gruncie daje bajeczny.
 Zgłosić się do zawiadowcy gospodarstwa M. K. w Jaślanach ostatnią pocztą Mielec i przy zgłoszeniu 1/4 należności przesać.
 (1552-3)

Przez krótki jeszcze przeciąg czasu na Loteryę 9 Sierpnia 1856 r.

każdy kupujący 5 losów po 30 kr. m. k. w której wygrane będą przedmioty wartujące **15,000 zlr. m. k.** otrzyma bezpłatnie jeden los z liczby wolnych losów szczególnie uwzględnionych, które dwa razy są ciągnięte, i osobno uposażone są samymi przedmiotami srebrnymi, między którymi wspaniały serwis stołowy na 12 osób itd. Jeden taki los może przeto wygrać dwie pierwsze wygrane składające się z nadzwyczaj pięknego serwisu do herbaty na 12 osób z srebra 13tej próby przesłicznej wypukłej roboty, tudzież srebrny serwis stołowy na 12 osób albo srebrny serwis do kawy na 12 osób itp., czego zapewne nigdy w podobnych loteryach nie bywało.
 Gdy szczerpa liczba takowych losów wolnych nie dostanie się dla znacznej części losów płatnych, a po ich rozdaniu, nabywcy nawet znaczniejszych partji losów nie będą już mogli ich uzyskać, przeto podpisany zwraca uwagę Szanownej Publiczności, chcąc jej wiaśże udział w tej loteryi, aby już teraz zaopatrzyła się w losy, jeżeli pragnie zapewnić się co do korzyści powyżej wzmiankowanych.
Antoni Kasprzikiewicz
 Agent w Bochni.

Zahnarzt POPP'S k. k. a. priv. Anatherin-Mundwasser.

Alleiniges Central-Versendungs-Depot en gros & en détail: **Wien, Stadt, Goldschmiedgasse N. 604.**
 Preis eines versiegelten Originalfläschchens sammt genauer Gebrauchs-Anweisung und Broschüre: 1 fl. 20 kr. CMze.
 Abnehmer grösserer Partien erhalten noch besondere Provision. — Auf Verlangen werden Gebrauchs-Anweisungen in französischer, italienischer, ungarischer, serbischer und kroatischer Sprache verabfolgt.
 Bei Bestellungen von einzelnen Fläschchen bittet man 30 kr. CMze für Postgebühr einzusenden, da die Versendung franco geschehen muss.

Da dieses durch 1000 der anerkanntesten Zeugnisse von den hervorragendsten Autoritäten bewährte, bei dem sich täglich steigenden und zehnfach vermehrten Bedarfe in jeder Haushaltung nothwendig gewordene und erprobte Mundwasser selbst von hohen und höchsten Herrschaften besonders als eines der vorzüglichsten Konservierungsmittel für Zähne und Mundheile benützt, sowie von den renomirtesten Ärzten verordnet wird: so fühle ich mich jeder weiteren Anpreisung gänzlich überhoben.
 Bei **Leopold Sommer** in Wien, Stadt, Dorotheergasse Nr. 1108, ist soeben erschienen, und daselbst, sowie in allen Buchhandlungen des In- und Auslandes zu haben:
 K. k. a. priv. **Anatherin-Mundwasser und dessen Anwendung zur Heilung von Mund- und Zahnkrankheiten.** Erprobt durch unzählige Erfahrungen und bestätigt durch hunderte von Zeugnissen, dessen specielle Gebrauchsweise, nebst Angabe dasselbe echt zu beziehen. Dargestellt von **Dr. Julius Janell**, praktischem Arzte. In Umschlag brochirt, Preis: 6 kr. CMze.
Dieses Anatherin Mundwasser ist zu haben: in Krakau bei Herrn Th. Górecki. — in Lemberg bei Herrn C. F. Milde. — in Rzeszów bei H. J. Scheitter. — in Białej bei H. Th. Jasiński. — in Bochni bei H. Niedzielski. — in Brody bei H. Deckert Apotheker. — in Jarosław bei H. J. Bajan. — in Przemysl bei H. Machalski. — in Strzyż bei H. Jos. German. — in Tarnopol bei H. Morawetz. — in Zaleszczyki bei H. Kodrebski & Comp. — in Czerniowit bei H. Rozański. — in Kołomeja bei H. Gr. Rozański. — in Stanisław bei den Herren Gebrüder Czuczawa. — in Sanok bei H. Danczak Apotheker. — in Tarnow bei H. J. Jahn. — in Bielez C. Schaffran.

Do Handlu TOMASZA GORECKIEGO przy ulicy Grodzkiej w Krakowie nadszedł znaczny transport wyrobów stalowych i żelaznych,

jako to: kłodek (kłótek) i zamków różnych, łańcuchów na bydło, noży do strzyżenia owiec, okucia do drzwi i okien odlewów brązowych i żelaznych, strzemiń i munsztuków kompletnych angielskich, nadto cerat na meble i posadzki, dzwonków sygnałturkowych i innych, prób do wódek regulowanych najdokładniej — trójkar do bydła, różnych i najrozlicniejszych artykułów w doborze wszelkiego rodzaju towaru — grzebiń szylkretowych, z kości słońcowej i rotowych — szcokot do wóśów i sukien — pyli i rafek do młynów — clyzopomp najdokładniejszych paryskich — wreszcie stalowych angielskich szorykory, noży, brzytwy i nożyceczek, które **po umiarkowanej cenie** Szanowna Publiczność tak miejscowa jako też przybywająca nabyć może.
 (1286-9)

TYNKTURA dla cierpiących na zęby

dotąd wszystkie środki na ból zębów były daremne bo chwilowe, a osoby cierpiące, traciły wszelką ufność i udawały się do zgubnej ostateczności rwania ich.
TYNKTURA przeczennie wynaleziona celu tak upragnionego
 dopięta i usuwa raz na zawsze wszelkie cierpienia. Środek ten niechybny, nieomylny, okazał się wszędzie wyborym i może być sumiennie zalecony jako pewny każdemu. Używa się, jeżeli na zębie pokaże się czarna plama, lub choć jęj jeszcze niema czuć się daje ból przy użyciu zimnych lub ciepłych napojów, ząb smaruje się pedzelkiem znaczanym w tynkturze. Jeżeli ząb już nadpsuty wpuszcza się pedzelkiem i lub 2 kropel dwa do trzech razy dnia dotąd, dopóki wszelki ból nie zniknie. Ból ten więcej już nie powraca. Flaszeczka kosztuje 1 rubel srebrem. Dostać można w Warszawie w aptece Karpńskiego przy ulicy Elektoarałej, skąd zamówienia pocztą przesyła.
Dr. Schmitt
 członek kolegium Drów w Wiedniu.
 (1504-3)

Młocarnia z młynkiem i sieczkarnią

Schumana, niemniej Sieczkarnia ręczna są w Nagoszyne do sprzedania. Bliższa wiadomość na listy frankowane pod J. B. K. przez pocztę Dębicką udzielona będzie.
 (1576-2-3)

Kamienica

w Rzeszowie w rynku N. 86 z wypłatą Kasy Oszczędności jest za 12,000 zlr. m. k. z wolnej ręki pod korzystnymi warunkami do sprzedania. Wiadomość w cukierni Dzieleńskiego w Tarnowie lub u p. Morawskiego w Rzeszowie.
 (1529-3-6)

SCHMIDTA PROSZEK PERŁOWY NA ZĘBY

w porozumieniu z Karolem Ludwikiem Pousin w Paryżu, za którego nabywcy pieniądze się zwróca jak po oczyszczeniu tym proszkiem zęby nie będą tak białe jak alabaster.
 Pudełko po 15 kr., 30, 50 kr. i 1 zlr. 20 kr. m. k. dostać można w handlu pod firmą **F. Bruno Hahn** w Krakowie.
Schmiedt'sches Elite Zahnpulver
 in Einverständnis mit Charles Louis Pousin in Paris wofür dem Käufer das Geld zurückgegeben wird, wenn ihre Zähne davon nicht weiss wie Alabaster werden.
 Schächtel zu 15 kr., 30, 50 kr. und 1 fl. 20 kr. zu bekommen bei **F. B. Hahn** in Krakau.
 (1547-3-6)

W Hotelu Londyńskim

na Stradomiu, dostać można prawdziwych dobrych **cebulek różnych kwiatów** pochodzących z Harlemu, nadto bardzo pięknego i zdrowego doboru **kamelej pełnych** od 2 do 3 stóp wysokości. Sprzedaż trwać będzie 8 dni.
 (1546-3)

Od Ekspedycyi „CZASU“

Na dniu 1 sierpnia wysłano **Dodatek miesięczny** z lipca na następujące stacye pocztowe: Hermanstadt, Horodenki, Husiatyna — Jaryczowa, Jagielnicy, Jazłowca, Jarosławia, Jasienicy, Jaworowa, Jasła — Kissingen, Krzeszowice, Kamionki Strumiłowej, Kulikowa, Kuttów, Krosna, Kalwaryi, Karlsbadu, Kołomyi — Liska, Luzania, Lutowski, Leżajska, Limanowy, Łancuta, Łącka, Lwowa — Mogilan, Myślenie, Monasterzysk, Maryampola, Mościsk, Mielec, Mielnik — Nizniewa, N. Wisznica, Neutry, Nadworna, N. Sącz, N. Targu, Niska — Olszanicy, Obertyna, Oświęcima — Poznań, Przemyslan, Pieszto, Podhorce, Przemysla, Przeworska, Podhajec — Rozdołu, Radziechowa, Radymna, Rymanowa, Rudek, Rohatyna, Rawy-ruskiej, Radomyśla, Rzeszowa — Salzburg, Suczawy, Sniatynia, Seretu, Szechiń, Skafatu, Suchy, Sambora, Sadowej-Wiszni, Sedziszowa — Tlustego, Tuchowa, Tyśmienicy, Trębowl, Tarnopola, Tarnowa — Ustrzyk — Wojnicz, Wojniłowa, Wielkichmostów, Wojsznicka, Wieliczki, Wadowic, Wiednia — Zafolziec, Zarszyna, Zyweca, Zator, Złoczowa, Zółkwi, Zbaraża, Zaleszczyk, Zborowa, Zórawna.

Do dzisiejszego numeru dołącza się DODATEK URZĘDOWY.

Inseraty.

W Księgarni i wydawnictwie dzieł katolickich, naukowych i rolniczych

wyszły **znowu** następujące dzieła:
Trzeci poszyt Niezłat ewangelicznych przez X. Venture tłumaczenia X. Zygmuntiana S. T. D. (Ivty jest w druku).
Dalszy ciąg Wykładu Pisma świętego przez X. Waleryana Serwatowskiego.
II. Poszyt obrazków z obyczajów ludu wiejskiego Kuba jarmarozny przez Walerego Wielogłowskiego.
== Nader ważna i pomyślna wiadomość. ==
 Dzieła pismierne najprzewielebniejszego księdza arcybiskupa i metropolity **Ignacego Holowińskiego** w skutek łaskawie udzielonej Wydawnictwu na lat 10 koncesyji, w tym jeszcze roku wyjdą w Zakładzie Wydawnictwa i składają się:
 1) Z kazań niedzielnych, świątecznych, przygodnych i konferencyj duchownych.
 2) Z wykładu Homilijki tradowanej w akademii petersburskiej; wedle stenografii uczniów, porównanej i poprawionej według rękopisu.
 3) Z Hymnów kościelnych tłumaczonych wedle tekstu Liturgii rzymsko-katolickiej na język polski.
 4) Miesiąc Maryi.
 5) Wyjdą następnie różne pisma zbiorowe.
 Dzieł tych wyjdą dwie edycje, jedna ozdobna na rysunkowym papierze, druga tańsza i dla uboższych warstw społeczeństwa przystępna. Osobno zaś wyjdą Hymny i Miesiąc Maryi.
 Przyjmując prenumerata na ozdobne wydanie Hymnów po 2 zlr. m. k. i Miesiąc Maryi po 2 m. k., po zamknięciu zaś przedpłaty cena pierwszego i drugiego dzieła do 3 kr. 20 półnieszona będzie.
 Wydanie popularne kazani na zlr. 1 kr. 40 jest oznaczone.
 Kosztowny nakład jaki Wydawnictwo przedsięwzięcie dla powszechnego pożytku, da Publiczności miarę zaufania, jakie w niej wydawca pokłada, i zachęci zapewne rodaków do popierania dzieła na przebieg z trudnościami prowadzonego i stale utrzymywanego.
 (1511-3)

Fabryka świec stearynowych w Borku

pod Krakowem ma zaszczyt zawiadomić Szanowną Publiczność, iż założyła skład wyrobów swoich w haata pana **O. T. Winkler** we Lwowie, gdzie świece takowe po cenie 48 kr. za funt i wagi wiedeńskiej sprzedawane będą.
 (1493-3)

Kapelusze meskie

francuskie, sławnego fabrykanta Pinaud w Paryżu. 1 sztuka 2 zlr. 5 kr. 30. — zlr. 5 i zlr. 4. Nabyć można w handlu **Karola Herrmanna** w Krakowie. (1421-5-8)

Programm

der
Fünfzigjährigen Jubiläums-Feier
der
k. k. Landwirtschafts-Gesellschaft in Wien
im Mai 1857.

1. Die k. k. Landwirtschafts-Gesellschaft in Wien wird im Monate Mai 1857 ihr fünfzigjähriges Jubiläum feiern.
 2. Der Central-Ausschuss wird nachträglich sowohl den Tag, an welchem die Feier beginnen wird, als auch die Ordnung bestimmen, in welcher sich die einzelnen Momente derselben folgen werden.
 3. Die Jubiläums-Feier wird nach vorausgegangener kirchlichen Andacht mit einer festrede eröffnet.
 4. Den Hauptmoment der Jubiläums-Feier bildet eine grosse Ausstellung von Vieh-, land- und forstwirtschaftlichen Maschinen, Geräthen und Producten mit Vertheilung von Preisen, welche in goldenen, silbernen und bronzenen Gesellschafts-Medaillen, nebst ehrenden Anerkennungen bestehen werden.
- Beilage A.** Das beiliegende Ausstellungs-Programm enthält die näheren Bestimmungen über die zur Ausstellung zuzulassenden Gegenstände und über die zur Vertheilung bestimmten Preise.
5. Mit dieser Ausstellung wird auch eine Verlosung von angekauften land- und forstwirtschaftlichen Gegenständen verbunden werden.
 6. Die Gesellschaft setzt bei dieser Gelegenheit sechs grosse goldene, und sechs grosse silberne Medaillen als Preise für solche vorzüglich betriebene Wirthschaften in Niederösterreich aus, welche sich durch die in der Beilage B. aufgeführten Leistungen besonders auszeichnen. Die Vertheilung der Preise, welche der Central-Ausschuss in Gemässheit der aufgestellten Bedingungen zuzuerkennen im Falle sein wird, soll bei der Jubiläums-Feier Statt finden.
 7. Ebenso wird auch eintretenden Falles die Vertheilung der über Antrag und auf Kosten der Sectionen für Ackerbau und Viehzucht von der Gesellschaft ausgesetzten grossen goldenen Medaille Statt finden, welche für die gelungene Lösung der Frage bestimmt ist:
„Wie kann die österreichische Landwirtschaft die Einfuhr ausländischen Schlachtviehes entbehrlich machen.“
 8. Es werden während der Jubiläums-Feier land- und forstwirtschaftliche Excursionen für die Gesellschaftsmitglieder und die geladenen Gäste veranstaltet werden.
 9. Es sollen über verschiedene wichtigere Gegenstände Vorträge gehalten werden.
 10. Es wird dafür gesorgt werden, dass die Gesellschafts-Mitglieder und ihre Gäste an den Abenden einen Vereinigungsort zu Besprechungen finden.
 11. Auch wird Gelegenheit gebothen werden, dass sich die Mitglieder zu einem gemeinschaftlichen Festmahl vereinigen können.
 12. Es wird ein Fest-Album, d. i. eine geschichtliche Zusammenstellung über die Gründung und Entwicklung der Gesellschaft während ihres 50jährigen Bestandes mit Beleuchtung der Hauptmomente ihrer Wirksamkeit, und der erzielten Erfolge und unter Beifügung statistischer vergleichender Daten über Vermögensverhältnisse, Zahl der Mitglieder und der Bezirksvereine u. s. w. bearbeitet, in Druck gelegt und als Festgabe an die Mitglieder und Gäste vertheilt werden.
 13. Die Gesellschaft lässt zur bleibenden Erinnerung an ihre Jubiläums-Feier eine Medaille in Bronze prägen, welche an die anwesenden Mitglieder des Central-Vereines, an die Repräsentanten der Bezirksvereine und an die geladenen Gäste vertheilt werden wird.
- Wien, am 20. Juni 1856.

Der Centralausschuss
der k. k. Landwirtschafts-Gesellschaft in Wien.

Beilage A.

Programm

der land- und forstwirtschaftlichen Ausstellung, welche bei der Feier des fünfzigjährigen Jubiläums der k. k. Landwirtschafts-Gesellschaft in Wien im Mai des Jahres 1857 im k. k. Augarten Statt finden wird *).

Diese Ausstellung wird in sich begreifen:

- I. Eine Ausstellung von Vieh, und zwar: von Hornvieh, Pferden, Schafen, Schweinen und Federvieh aus dem Bereiche der ganzen Monarchie.
- II. Eine Ausstellung von land- und forstwirtschaftlichen Maschinen und Geräthen des In- und Auslandes.
- III. Eine Ausstellung von Producten der Land- und Forstwirtschaft und ihrer Industrie und Technik aus dem Gebiete der ganzen Monarchie.

I. Abtheilung.

(Vieh-Ausstellung.)

1. Zur Ausstellung wird alles Vieh aus obigen Kategorien zugelassen, wenn es vom Ausstellungs-Comité als ausstellungswürdig befunden wird.
2. Nur solche Thiere können ausgestellt werden, welche bereits vom 1. Juli 1856 im Eigenthume des Ausstellers waren.
3. Zur Ausstellung können auch Thiere gebracht werden, welche bei den im laufenden Jahre Statt findenden Ausstellungen einen Preis erhalten haben.
4. Alles für die Ausstellung bestimmte Vieh muss vorerst mittelst schriftlicher Declarationen angemeldet werden. Diese müssen spätestens bis 1. März 1857 an die Gesellschaftskanzlei, Stadt, Herrngasse Nr. 30, eingesendet werden, und haben zu enthalten:
 - a) Namen, Stand und Wohnort des Eigenthümers;
 - b) Art, Geschlecht und Alter des Thieres;
 - c) Dauer des Besitzes;
5. Die Gesellschaft trägt die Fütterungskosten des ausgestellten Viehes während der Dauer der Ausstellung.
6. In wie weit eine Erleichterung bezüglich des Transportes des für die Ausstellung bestimmten Viehes stattfinden werde, hierüber wird die Veröffentlichung ehestens nachfolgen.
7. Alle Thiere, welche zur Ausstellung gebracht werden, müssen mit einem von der Ortsobrigkeit ausgestellten Zeugnisse versehen sein, dass in der betreffenden Gegend keine Viehseuche herrsche.
8. Jeder Aussteller kann nur einen Preis für Thiere derselben Kategorie und desselben Geschlechtes erhalten. Er ist jedoch berechtigt, in jeder Kategorie eine beliebige Anzahl von Thiere auszustellen.
9. Alle mit Preisen theilbaren Thiere werden gezeichnet, um sie bei einer nächsten Ausstellung wieder zu erkennen.
10. Die Ausstellung des Viehes wird durch 3 Tage dauern, und am 3ten Tage die feierliche Preisvertheilung Statt finden, worauf das Vieh abgetrieben werden kann.
11. Derjenige, welcher über die von ihm ausgestellte Thiere wissentlich falsche Angaben macht, oder ihre Zeichen zerstört oder unkenlich macht, kann für eine kürzere oder längere Zeit von den Ausstellungen ausgeschlossen werden.

II. Abtheilung.

(Maschinen- und Geräte-Ausstellung.)

1. Zur Ausstellung werden zugelassen: alle Instrumente, Maschinen, Werkzeuge und Apparate aus einheimischen und fremden Fabriken und Werkstätten, welche zur Bearbeitung oder Verbesserung des Bodens, zur Saat, Ernte, zum Transporte der Erzeugnisse, zur Verarbeitung oder Veredlung land- und forstwirtschaftlicher Producte, oder überhaupt zu land- und forstwirtschaftlichen Verrichtungen gehören.
 2. Alle Gegenstände dieser Art müssen, um zur Ausstellung zugelassen zu werden, mittelst schriftlicher Declarationen, und zwar längstens bis 1. März 1857 bei der Gesellschaftskanzlei, Stadt, Herrngasse Nr. 30, angemeldet werden.
- Die Declarationen haben zu enthalten:
- a) Namen, Stand und Wohnort des Ausstellers;
 - b) Namen, Gebrauch und loco Wien berechneten Verkaufspreis des auszustellenden Gegenstandes, sowie den hierfür benötigten Ausstellungsraum;
 - c) ob das Geräth die Maschine etc. vom Aussteller selbst erfunden und erzeugt, oder von ihm verbessert oder eingeführt worden ist;
 - d) den Namen und Wohnort des Fabrikanten oder Arbeiters, welcher den angemeldeten Gegenstand gefertigt hat;
 - e) die Erklärung, ob die Aufstellung vom Einsender besorgt oder dem Ausstellungs-Comité überlassen werden will;
 - f) ob die zur Ausstellung bestimmten Maschinen versucht werden dürfen, falls diess dem Ausstellungs-Comité wünschenswerth erscheinen sollte;
(Versuche mit seinen Maschinen auf eigene Kosten zu machen, steht jedem Einsender frei.)
 - g) ob der Aussteller wünsche, dass das Ausstellungs-Comité den Ankauf des ausgestellten Gegenstandes gegen Barzahlung vermittele?

* Der Tag, an welchem die Ausstellung beginnt, wird natürlich bekannt gegeben werden.

PROGRAMM

pięćdziesięcioletniego obchodu
jubileuszowego
c. k. Towarzystwa gospodarczego w Wiedniu
w Maju 1857.

1. C. k. Towarzystwo gospodarcze w Wiedniu obchodzić będzie w miesiącu maju 1857 roku swój pięćdziesięcioletni jubileusz.
 2. Wydział centralny oznaczy później dzień rozpoczęcia obchodu, tudzież porządek, w jakim wszystkie onego chwile następują po sobie będą.
 3. Obchód jubileuszowy rozpocznie się mową zagajającą po odbytem poprzednio nabożeństwie kościelnem.
 4. Główny występ obchodu jubileuszowego stanowić będzie wielka wystawa bydła, tudzież maszyn, narzędzi i plodów gospodarczych i leśnych i rozdawanie nagród składających się z medali stowarzyszenia złotych, srebrnych i brązowych wraz z zaszczytnymi pochwałami.
- Dodatek A.** Załączony tu program wystawy zawiera szczegółowe przepisy tyżozę przedmiotów, które do wystawy przypuszczonemi będą, i nagród przeznaczonych do rozdania.
5. Z wystawą tą połączone zarazem będzie losowanie zakupionych przedmiotów gospodarczych i leśnych.
 6. Towarzystwo wyznacza przy tej sposobności sześć wielkich złotych medali i sześć wielkich srebrnych za prowadzenie takich szczególnie gospodarstw w Niższej Austrii, które osobliwie się odznaczają w dokonaniu tych rzeczy, jakie w dodatku B. są wymienione. Rozdawanie nagród, jakie Wydział centralny stósownie do postawionych warunków przyznać będzie spowodowany, nastąpi w ciągu obchodu jubileuszowego.
 7. Również w danym razie nastąpi udzielanie wielkiego medalu złotego wyznaczonego przez Towarzystwo na wniosek i koszt sekcji rolnictwa i chowu bydła za dokładne rozwiązanie pytania:
„Jakim sposobem gospodarstwo austriackie obejść się może bez spowodowania zagranicznego bydła rzeźnialnego.“
 8. W ciągu obchodu jubileuszowego urządzone będą wycieczki gospodarcze i leśne dla członków Towarzystwa i zaproszonych gości.
 9. Wykłady o różnych ważniejszych przedmiotach odbywać się mają.
 10. Staraniem będzie, aby członkowie Towarzystwa i goście jego znajdowali wieczorne miejsca schadzek dla pomówienia z sobą.
 11. Dana będzie również sposobność członkom do zebrania się na wspólną biesiadę.
 12. Wypracowany będzie pamiętnik obchodu t. j. zbiór historyczny, w którym opisane będzie założenie i rozwijanie się Towarzystwa w ciągu 50-letniego trwania swego, wraz z objaśnieniem głównych chwil działalności jego i osiągniętych zeń rezultatów i z załączeniem porównawczych dat statystycznych co do stosunków majątkowych, liczby członków i związków powiatowych i t. d. Pamiętnik ten wyjdzie drukiem i w darze rozdawany będzie członkom i gościom.
 13. Towarzystwo każe dla ułatwienia pamięci obchodu swego jubileuszowego, wydać medal brązowy, który rozdzielony będzie między obecnych członków związku centralnego, reprezentantów związków powiatowych i zaproszonych gości.
- Wiedeń d. 20 czerwca 1856.

Dodatek A.

Wydział centralny
c. k. Towarzystwa gospodarczego w Wiedniu.

Program

wystawy gospodarczej i leśnej, która odbędzie się w czasie obchodu pięćdziesięcioletniego jubileuszu c. k. Towarzystwa gospodarczego w Wiedniu w maju 1857 w c. k. w ogrodzie Augarten *).

Wystawa ta obejmować będzie:

- I. Wystawę bydła, jakoto: bydła rogatego, koni, owiec, świń i drobiu z całego obszaru monarchii.
- II. Wystawę gospodarczych i leśnych maszyn i narzędzi krajowych i zagranicznych.
- III. Wystawę plodów gospodarczych i leśnych, tudzież ich przemysłowości i techniki z obszaru całej monarchii.

Oddział I.

(Wystawa bydła.)

1. Do wystawy przypuszczone będzie wszystkie bydło pomienionych kategorii, jeżeli Komitet wystawy uzna je za godne tego.
2. Takie tylko sztuki zwierząt mogą być wystawione, które już od d. 1 lipca 1856 r. były w posiadaniu wystawiaacza.
3. Mogą być dane na wystawę te również sztuki, które na odbytych w bieżącym roku wystawach otrzymały nagrody.
4. Wszystkie bydło przeznaczone na wystawę musi być poprzednio zameldowane przez deklaracje pisemne. Deklaracje te powinny być najdalej po dzień 1 marca 1857 r. przesłane do kancelaryi Towarzystwa w Wiedniu Miasto Herrngasse Nr 30, i zawierać w sobie powinny:
 - a) nazwisko, stan i miejsce zamieszkania właściciela;
 - b) rodzaj bydła, jego pleć i wiek;
 - c) czas posiadania.
5. Towarzystwo ponosi koszt żywienia bydła wystawionego w ciągu wystawy.
6. O ile udzieloną będzie ulga w dowozie bydła przeznaczonego na wystawę, ogłoszonym to jak najwcześniej zostanie.
7. Wszystkie zwierzęta dostawione na wystawę, muszą być zaopatrzone świadectwem ze strony władzy miejscowej jako w okolicy skąd one przybywa, nie panuje żadna zaraza na bydło.
8. Każdy wystawiaacz jedną tylko otrzymać może nagrodę za zwierzęta tej samej kategorii i tej samej płci. Służy mu jednak prawo wystawić dowolną liczbę sztuk bydła w każdej kategorii.
9. Wszystkie zwierzęta, które otrzymają nagrody, będą cechowane, aby je poznać na następnej wystawie.
10. Wystawa bydła trwać będzie dni trzy, a trzeciego dnia odbędzie się uroczyste rozdanie nagród, poczem bydło może już być wyprowadzone.
11. Ktokolwiekby umyślnie fałszywe podania o wystawionych przez siebie zwierzętach, lub cechy ich zniszczył albo zatarł, może zostać wyłączonym od wystaw na dłuższy lub krótszy czas.

Oddział II.

(Wystawa maszyn i narzędzi.)

1. Do wystawy przypuszczone będą: wszystkie narzędzia, maszyny, sprzęty i narzędzia z fabryk i rękodzielników krajowych i obcych, a które należą do uprawy lub poprawy roli, do siewu, zbiorów lub przewozu plodów, do przerobienia lub uszlachetnienia gospodarczych i leśnych produktów, albo wogóle do gospodarskich i leśnych urządzeń.
 2. Wszystkie tego rodzaju przedmioty, jeżeli mają otrzymać wstęp na wystawę, winny być poprzednio zameldowane i to najpóźniej do dnia 1 marca 1857 w kancelaryi Towarzystwa w Wiedniu, w mieście Herrngasse N. 30.
- Deklaracje mieć w sobie mają:
- a) nazwisko, stan i miejsce zamieszkania wystawiaacza;
 - b) nazwę, użycie przedmiotu przeznaczonego na wystawę, cenę sprzedaży jego obliczoną z odstawą do Wiednia, tudzież przestrzeń jaką na wystawie zajmować musi;
 - c) czy narzędzie, maszyna itd. jest wynalazku lub wyrobu wystawiaacza, lub też jest przez niego poprawioną albo zaprowadzoną;
 - d) nazwisko i mieszkanie fabrykanta lub rzemieślnika, którego roboty jest przedmiot zameldowany;
 - e) oświadczenie, czy nadsyłaacz sam się zajmie ustawieniem przedmiotu lub zostawi je komitetowi wystawy;
 - f) czy maszyny przeznaczone na wystawę mogą być próbowane, jeśliby komitet wystawy uznał to za rzecz pożądaną; (każdemu nadsyłającemu wolno na własny koszt odbywać próby maszyn swoich.)
 - g) czy wystawiaacz życzy sobie, aby komitet wystawy pośredniczył w sprzedaży za gotówkę przedmiotu danego na wystawę.

* Dzień rozpoczęcia wystawy później ogłoszonym będzie.

- Das Ausstellungs-Comité wird bei solchen Maschinen, für deren Aufstellung die Aussteller nicht selbst Vor-sorge getroffen haben, die entsprechende Aufstellung durch Sachverständige übernehmen.
- Apparate jedoch zur Weingeist-, Bier- und Zuckerverzuckerung, Mühlen und ähnliche zur land- oder forst-wirtschaftlichen Industrie gehörige Vorrichtungen und Maschinen müssen von den Ausstellern selbst aufgestellt werden.
- Die Fabrikanten Erzeuger oder Einsender solcher Gegenstände, welche eine ganz oder theilweise Frachtver-gütung in Anspruch nehmen wollen, müssen sich deshalb vorher mit dem Ausstellungs-Comité verständigen.
- Für solche Versuche, welche nicht vom Aussteller selbst ausgehen, sondern vom Ausstellungs-Comité ver-anlasst werden, trägt die Gesellschaft die Kosten.
- Die Ausstellung der Maschinen und Geräthe wird durch sechs Tage dauern und am vierten Tage die öffentliche Preisvertheilung vorgenommen werden.

**III. Abtheilung.
(Producten-Ausstellung.)**

1. Die Producte der Land- und Forstwirtschaft und der land- und forstwirtschaftlichen Industrie müssen in solchen Quantitäten oder Mustern von solcher Grösse eingesendet werden, dass daraus die Qualität und der Werth derselben gehörig beurtheilt werden könne.

Diese Quantität hat bei dem Samen der Halm- und Hülsenfrüchte nicht unter 1/4 Metzen, bei jenen der Oel-gewächse nicht unter 5 Pfunden zu betragen.

Diese Einsendung geschieht auf Kosten der Aussteller.
2. Auch bei Producten gilt die Bestimmung rücksichtlich der vorläufigen schriftlichen Anmeldung, und der gleiche Anmeldetermin bis spätestens 1. März 1857.

Diese Declarationen haben zu enthalten:
a) Namen, Stand und Wohnort des Ausstellers;
b) Namen und Ursprung des auszustellenden Gegenstandes, so wie dessen Verkaufspreis loco Wien und bei grösseren Gegenständen den erforderlichen Ausstellungsraum.

3. Die Abtheilung der Producten-Ausstellung enthält folgende Unterabtheilungen:

a) Forst-Producte.

Waldsamen, Baumpflanzen, Durchschnitte der gewöhnlichsten Waldbäume aus Beständen verschiedenen Alters, Durchschnitte grosser, besonders als Nutzholz verwendbaren Waldbäume, Fassdauben, Bretter, Schindeln, Weinstecken, Bast, Gerberlohe, Knoppere, Färbehölzer, Schilf und Rohr, Torf und Torfproducte, Harz und Pech.
Bei den Forstproducten ist eine möglichst genaue Angabe der Forstbestände, des Zuwachses, der Betriebskosten und des Localpreises des Holzes nach dem Kubikinhalte zu machen.

b) Feld- und Wiesen-Producte.

- Samen von Gräsern, Kleearten und anderen Futterkräutern, auf verschiedene Art getrocknete und aufbe-wahrte Futterstoffe.
- Knollen- und Wurzelgewächse in Samen und Wurzeln.
- Halm- und Hülsenfrüchte, dann Heidekorn.
- Oelpflanzen: Raps und Rüben, Mohn etc.
- Gespinnstpflanzen: Flachs, Hanf etc. in Stängeln und geröstet.
- Färbepflanzen: Krapp, Waid, Wau etc.
- Gewürz- und Fabrikpflanzen: als Hopfen, Anis, Fenchel, Tabak, Weberkarden etc.

c) Wolle, Seide und Producte der Bienenzucht.

Schafwolle in ganzen Vliesen, Cocons und Rohseide, Honig und Wachs im natürlichen und gereinigten Zu-tande.

d) Producte der landwirtschaftlichen Industrie.

- Conservirtes Fleisch und Gemüse.
- Mahlprodukte, Stärke, Brot und Zwieback
- Verschiedene Gattungen von Zucker und Melassen.
- Wein, Bier und Spirituosen.
- Oele, vegetabilische und animalische Seifen.
- Käse, conservirte Milch und Butter.
- Gedörtes Obst.

e) Landwirthschaftliches Bau- und Ingenieurwesen.

- Pläne von landwirthschaftlichen Wohnungen, Ställen, Schüttböden, Scheunen, Fabrikgebäuden, Dünger-stätten u. s. w.
- Pläne von Drainage-Anlagen nebst Röhrenfabrikation und Muster von Röhren.
- Pläne und Modelle von Bewässerungsanlagen.

f) Künstliche Dünger.

Für die vorstehend bezeichneten Kategorien von Ausstellungsgegenständen werden folgende Preise festgesetzt und nach Massgabe der in hinlänglicher Zahl zur Ausstellung gelangenden und für preiswürdig erkannten Ge-genstände ertheilt werden:

I. Für Vieh.

1. Für Ackerpferde, in der Wirtschaft selbst aufgezogen, im Alter von 2 bis 4 Jahren	} für jede Abtheilung eine grosse und eine kleine silberne, dann eine grosse Bronze-Medaille. Ueberdiess eine goldene Medaille für das schönste Thier aller drei Abtheilungen.
a) Hengste,	
b) Stuten,	
c) Walachen;	
2. Für Hornvieh:	} zwei goldene, zwei grosse und drei kleine silberne, dann drei grosse Bronze-Medaillen.
a) Stiere vom vollendeten ersten bis zum vollendeten dritten Jahre,	
b) Kalbinnen vom vollendeten ersten bis zum vollendeten zweiten Jahre,	
c) Kühe bis zum zweiten Kalbe,	
d) Ochsen vom vollendeten zweiten bis zum vollendeten vierten Jahre,	} zwei goldene, vier grosse und vier kleine silberne und vier grosse Bronze-Medaillen.
e) Kühe bis zum zweiten Kalbe,	
d) Ochsen vom vollendeten zweiten bis zum vollendeten vierten Jahre,	
3. Für Mastschafe *)	} eine goldene, zwei grosse und zwei kleine silberne, dann zwei grosse Bronze-Medaillen.
a) Eber vom vollendeten ersten bis zum vollendeten zweiten Jahre	
b) Mutterschweine im gleichen Alter	
4. Für Schweine	} eine grosse und eine kleine silberne, dann eine grosse Bronze-Medaille für jede dieser beiden Abtheilungen; überdiess eine goldene Medaille für das schönste Thier beider Abtheilungen.
a) Eber vom vollendeten ersten bis zum vollendeten zweiten Jahre	
b) Mutterschweine im gleichen Alter	
5. Für Federvieh aller Art	} eine grosse und zwei kleine silberne, zwei grosse und zwei kleine Bronze-Medaillen.
a) Hengste,	
b) Stuten,	

II. Für Maschinen und Geräthe.

1. Für die schönsten und besten Maschinen und Apparate, die sich durch Neuheit der Construction, solide Arbeit und Billigkeit auszeichnen	} drei goldene Medaillen.
2. Für nachfolgend benannte Geräthe und Maschinen:	
a) Für die besten Pflüge	
b) Für Säemaschinen, Häckselmaschinen, Walzen	} zwei grosse silberne Medaillen.
c) Für Dreschmaschinen, Drainage-Röhrenpressen, Dampfmaschinen, Wurzelschneider und Schrottmühlen	
d) Für Brennerei-Apparate, Mühlen, Zucker-Fabrikations-Apparate und Weinpressen	
3. Für die nächst besten und zweckmässigsten Gegenstände obiger 4 Kategorien**)	} zwanzig kleine silberne, 20 grosse Bronze-Medaillen.
4. Für kleinere Gegenstände und Gewerbe	

III. Für Producte der Land- und Forstwirtschaft und ihrer Industrie und Technik.

1. Forstproducte,	} eine goldene, zwei grosse und vier kleine silberne, dann vier grosse Bronze-Medaillen.
2. und 3. Feld- und Wiesenproducte, Wolle, Seide	
und Producte der Bienenzucht,	
4. Producte der land- und forstwissenschaftlichen Industrie,	} drei goldene, drei grosse und zwölf kleine silberne und vierzehn grosse Bronze-Medaillen.
5. landwirthschaftliches Bau- und Ingenieurwesen,	

*) Für feinvollige Schafe werden nach der früheren Gepflogenheit keine Preise ausgesetzt.
**) Die für Maschinen ausgesetzten goldenen und grossen silbernen Medaillen sollen nur solchen Ausstellern zuerkannt werden, welche gleichzeitig die Erzeuger derselben sind, die kleinen silbernen und die Bronze-Medaillen können jedoch auf jeden Aussteller, wenn er auch den ausgestellten Gegenstand nicht selbst erzeugt hat, vertheilt werden.

- Komitet wystawy użyje biegłych do stósowego ustawienia tych machin, których ustawieniem nie zaj się sami już wystawicze.
- Wszelako narządy do pędzenia wódki, warzenia piwa, wytwarzania cukru, młyny i inne tym podobne ni-ny i sprzęty należące do przemysłu rolniczego lub leśnego ustawione być winny przez samych wystawcy.
- Fabrykanci, producenci lub nadsyłający takie przedmioty, za które zechcą uzyskać całkowite lub częściowe wynagrodzenie kosztów przewozu, winni się w téj mierze poprzednio z komitetem wystawy porozumieć.
- Koszta prób zarządzonych nie przez samego wystawiczoza, lecz przez komitet wystawy, ponosi Towarzystwo.
- Wystawa machin i narzędzi trwać będzie dni 6, a 4go dnia nastąpi publiczne rozdawanie nagród.

**Oddział III.
(Wystawa pódów).**

1. Pódwy rolnictwa i leśnictwa tudzież przemysłu gospodarskiego i rolniczego nadesłane być muszą w takich ilościach lub wzorach takiej wielkości, aby naleycie ocenić z tego można i jakoś i wartość onych.

Osó ta wynosić ma w nasionach roślin kłosowych i strączkowych niemniej nad 1/4 miarki (Metze) w nasio-nach olejnych najmniej 5 funtów (wiedeńskich).

2. Co do pódów również obowięzuje przepis tyczący się poprzedniego pisemnego zameldowania i terminu mel-dowania najdalej do 1 marca 1857.

Deklaracye te zawierają mają:
a) nazwisko, stan i mieszkanie wystawiczoza;
b) nazwę i pochodzenie przedmiotu wystawionego, tudzież jego cenę sprzedaży na miejscu w Wiedniu, zaś co do przedmiotów większych, niemniej potrzebną na wystawie przestrzeń.

3. Oddział wystawy pódów zawiera następujące podziałki:
a) Pódwy leśne.

Nasiona leśne, rozsady drzew, przekroje najwykleszych drzew lasowych z zapasów rozmaitych lat, przekroje wielkich drzew borowych mianowicie tych które się dadzą użyć do różnych celów, klepki, deski, gonty, tyki win-niczne, lyka, kory garbarskie, dębianki, drzewa farbierskie, sitowie i trzcina, torf i produkta torfowe, żywica i smoła.

Do pódów leśnych należy zrobić o ile można jak najdokładniejsze podanie stanu lasu, przybytku, kosztów wy-robu i cen miejscowych drzewa na miarę sześcienną.

b) Pódwy rolnicze i łakowe.

- Nasiona traw, koniczów i wszelkich roślin pastewnych, tudzież paszy na rozmaity sposób suszonej i prze-chowywanej.
- Rosliny bulwowe i korzeniowe w nasionach i korzeniach.
- Ziarna kłosowe i strączkowe, tudzież tatarska.
- Rosliny olejne: rzepak, mak itd.
- Rosliny prządkowe: len, konopie itd. w lodygach i czesane.
- Rosliny farbierskie: marzanna, urzet, rezeda farbierska itd.
- Rosliny do przypraw i fabryczne, jako to: cmiel anyż, koper, tytoń, oset sukiennicy.

c) Wełna, jedwab i pódwy pszczelne.

Wełna w całych runach, jedwabniki i jedwab surowy, miód i wosk w stanie naturalnym i czyszczone.

d) Pódwy przemysłu gospodarskiego.

- Mięsa i warzywa przechowywane.
- Wyroby mlewne, krochmal, chleb i suchary.
- Rozmaite rodzaje cukrów i julepów.
- Wino, piwo i spirytusy.
- Oleje, mydła roślinne i zwierzęce.
- Ser, mleko i masło przechowane.
- Owoce suszone.

e) Budownictwo i rozmiary gospodarskie.

- Plany gospodarskich mieszkań, stajen, wyspek, stodół, budynków fabrycznych, gnojników itd.
- Plany zakładania drenowań, wyrób rur i wzory rur.
- Plany i wzory skrapiania łak i ról.

f) Sztuczne nawozy.

Następujące nagrody ustanawiają się za przedmioty wystawy należące do kategorii wyżej oznaczonych. Rozda-wane one będą w miarę nadsyłki przedmiotów w dostatecznej liczbie na wystawę i uznania ich godnymi nagrody.

I. Za Bydło.

1. Za konie robocze wychowane u siebie na gospodar-stwie, od lat 2 do 4ch.	} w każdym oddziale jeden wielki i jeden mały medal srebrny, tudzież jeden wielki medal brązowy. Prócz te-go jeden medal złoty za najpiękniejsze zwierzę z wszyst-kich trzech oddziałów.
a) ogiery,	
b) klacze,	
c) walachy,	
2. Za bydło rogate:	} dwa medale złote, dwa wielkie i trzy małe srebrne, tudzież trzy wielkie brązowe.
a) byki od skończonych roczniaków aż do skończonych lat trzech,	
b) jałowice od skońzonego jednego roku do końca lat dwóch,	
c) krowy aż do drugiego ocielenia,	} jeden medal złoty, dwa wielkie i dwa małe srebrne, tudzież dwa wielkie brązowe.
d) woły od skończonych dwóch lat do skończonych lat czterech.	
3. Za owce tuczne. *)	
4. Za świnie.	} dwa medale wielkie srebrne i dwa także małe, tu-dzież cztery wielkie brązowe.
a) kiersnosy od skońzonego jednego roku do końca dwóch lat,	
b) maciory w takimże wieku.	
5. Za drób wszelkiego rodzaju.	} jeden wielki medal srebrny i jeden mały srebrny, tu-dzież jeden wielki brązowy w każdym z obu tych od-działów; prócz tego jeden złoty medal za najpiękniej-sze zwierzę z obu oddziałów.

II. Za Machiny i Narzędzia.

1. Za najpiękniejsze i najlepsze maszyny i narządy od-znaczające się nowością układu, trwałością roboty i taniością.	} trzy medale złote.
2. Za wymienione poniżej narzędzia i maszyny:	
a) za najlepsze plugi,	
b) za siewniki, sieczkarnie, walce,	} dwa wielkie medale srebrne.
c) za młocarnie, prasy do rur drenowych, maszyny pa-rowe, szatkownice i żarna,	
d) za narządy gorzelane, młyny, narządy do cukrowni i tłocznie winne.	
3. Za najlepsze po nich i najstósowniejsze przedmioty 4ch powyższych kategorii**).	} dwadzieścia małych srebrnych medali, dwadzieścia wielkich brązowych.
4. Za przedmioty drobniejsze i roboty rzemieślnicze.	

III. Za pódwy gospodarstwa polowego i leśnego, tudzież wyroby ich przemysłowe i techniczne.

1. Pódwy leśne.	} jeden medal złoty, dwa wielkie i cztery małe srebrne, tudzież cztery wielkie brązowe.
2 i 3. Pódwy polowe i z łak, wełna, jedwab i pszczel-nictwo.	
4. Pódwy przemysłu rolniczego i leśnego.	
5. Budownictwo i wymiary gospodarskie.	} jeden medal złoty, jeden wielki i dwa małe srebrne, tudzież dwa wielkie brązowe.

*) Za owce z wełną delikatną niebędą dawniejszym zwyczajem wyznaczone nagrody.
**) Medale złote i wielkie srebrne wyznaczone za maszyny, przyznane być mają takim tylko wystawiczozom, którzy za-razem są ich fabrykantami, medale małe srebrne i medale brązowe mogą być jednak rozdzielane między takich wystawia-czy, których przedmioty wystawione nie są własnym dziełem.

künstliche Dünger, für kleinere Gegenstände und Gewerbe. eine grosse und eine kleine silberne und zwei grosse Bronze-Medaillen. zwanzig kleine Broze-Medaillen. Allgemeine Bestimmungen. 1. Das Ganze der Ausstellung wird von einem eigens hierfür bestimmten Ausstellungs-Comité geleitet.

Preis-Ausschreibung für ausgezeichnete Wirthschaften. Die k. k. Landwirtschafts-Gesellschaft in Wien hat aus Anlass ihrer auf das Jahr 1857 fallenden fünfzigjährigen Jubiläums-Feier beschlossen, sechs grosse goldene Gesellschafts-Medaillen im Gewichte von fünfzig Stück k. k. Dukaten und sechs grosse silberne Medaillen für solche Wirthschaften in Niederösterreich auszusetzen.

I. Bei Ackerwirthschaften. 1. Bodenverbesserung durch Entwässerung, Anwendung künstlicher Düngemittel oder auf anderen Wegen, wenn die Bodenverbesserung im ausgedehnten Masse und mit entsprechendem Erfolge durchgeführt worden ist; 2. zweckmässige Anwendung von Maschinen beim landwirthschaftlichen Betriebe in ausgedehnter Weise;

II. Bei Forstwirthschaften. 5. Ein gehörig geregelter Betrieb eines Forstes, bei welchem die zweckmässigste Aufforstung, die beste Verwerthung des Holzes oder überhaupt der höchste nachhaltige Ertrag des Waldes erzielt wird. III. Bei Weingarten-Wirthschaften. 6. Eine im grösseren Masse ausgeführte Bepflanzung von Weingärten mit anerkannt edlen Rebensorten, eine besonders zweckmässige Kultur von Weingärten oder eine vorzügliche Kellerbehandlung des Weines.

A. Bei Ackerwirthschaften. a) Grösse der bewirthschafteten Fläche, und zwar: α) der Aecker, β) der Wiesen, γ) der Weiden, mit kurzer, bezeichnender Angabe der Bodenbeschaffenheit; b) Feldeinteilung; c) Fruchtfolge; d) Ernteertrag der verschiedenen Verkaufs- und Futterpflanzen in den letzten zwei Jahren;

B. Bei Forstwirthschaften. a) Grösse der bewirthschafteten Waldfläche mit kurzer, bezeichnender Angabe der Bodenbeschaffenheit und Beschreibung der Bestände nach Art und Alter; b) Einteilung des Forstes; c) Art der Bewirthschaftung; d) Grösse des jährlich gefällten Holzquantums; e) Art der Bringung und Verwerthung des Holzes; f) forstliche Nebenutzungen.

C. Bei Weingarten-Wirthschaften. a) Grösse des bewirthschafteten Weingartens mit kurzer, bezeichnender Angabe der Beschaffenheit, Lage und Beschreibung des Rebensatzes nach Art und Mengenverhältniss der einzelnen Sorten; b) Bearbeitung des Weingartens, Art und Zeit der Lese; c) Behandlung des Mostes und jungen Weines; d) Grösse der durchschnittlichen, so wie der höchsten und niedrigsten Fechsung in den letzten fünf Jahren;

Edict. [Nr. 3092.] Vom k. k. Kreisgerichte in Neu-Sandez werden in Folge Einschreitens der Fr. Anna de Mitkowskie Gräfinn Zubińska bürgerliche Besitzerin und Bezugsberechtigten der im Sandezer Kreise liegenden, in der Landtafel vorkommenden Güter Bobowa, sammt Attenzenzen Berdychow, Semenden Güter Bobowa, sammt Attenzenzen Berdychow, Semenden Güter Bobowa, Berdychow, Sedziszowka und Antheil Stróżna bewilligten Urbarial-Entschädigungskapitals pr. 20,540 fl. 5 kr. CMze, diejenigen denen ein Hypothekrecht auf den genannten Gütern zusteht, hiemit aufgefordert, ihre Forderungen und Ansprüche längstens bis zum 30. September l. J. bei k. k. Kreis-Gerichte in Neu-Sandez schriftlich oder mündlich anzumelden.

Antoni Klobukowski Redaktor odpowiedzialny. w Drukarni Czasu.

6. Nawóz sztuczny. jeden wielki i jeden mały srebrny medal, tudzież dwa wielkie brązowe. 7. Za drobne przedmioty i rękodzieła. dwadzieścia małych medali brązowych. Postanowienia ogólne. 1. Ogół wystawy zostawać będzie pod kierunkiem Komitetu umyślnie do tego wyznaczonego.

Wyznaczenie nagród za wzorowe gospodarstwa. C. K. Towarzystwo gospodarze w Wiedniu przy sposobności obchodzenia pięćdziesięcioletniego jubileuszu swego przypadającego na rok 1857, postanowiło wyznaczyć sześć wielkich złotych medali Towarzystwa równających się ciężarem pięćdziesięciu c. k. dukatom i sześć wielkich srebrnych, na takie gospodarstwa w Niższej Austrii, które oprócz, że w ogóle wybornie są prowadzone, odznaczają się nadto jedną lub drugą z poniżej przytoczonych zalet.

I. W gospodarstwach rolniczych. 1. Poprawa gruntu przez osuszenie, zastosowanie sztucznych nawozów lub też użycie innych środków, jeżeli poprawa gruntu na obszerne rozmiary i z odpowiednim skutkiem wykonaną została; 2. stosowne użycie maszyn w ruchu gospodarstwa w sposób rozleglejszy; 3. zaprowadzenie wypróbowanych zagranicznych ras bydła, które zupełnie odpowiadają stosunkom gospodarstwa tych dóbr, gdzie są utrzymywane.

II. W gospodarstwach leśnych. 5. Należycie uporządkowany ruch gospodarczy lasu, przez który otrzymuje się najstosowniejsze zagajenie, najlepszą sprzedaż drzewa, lub też w ogóle najwyższy w następstwie dochód z lasu. III. W gospodarstwach winniczych. 6. Zasadzenie na większy rozmiar winnic latoroślami uznaniem za szlachetne, szczególnie odpowiednia uprawa winnic lub odznaczające przechowywanie win w piwnicach.

A) W gospodarstwach rolniczych. a) Rozległość przestrzeni gospodarowanej, jako to: α) ról, β) łąk, γ) pastwisk, z krótką, cechującą wzmianką składu ziemi; b) podział na pola; c) płodozmian; d) obfitość zbiorów rozmaitych płodów na sprzedaż i paszę w ciągu dwóch lat ostatnich; e) rodzaj i wielość bydła; f) ilość płodów zwierzęcych w ostatnich dwóch latach; g) ilość nawozów użytych w ostatnich dwóch latach, z podaniem jeśli można pod jakie rośliny i z jakim skutkiem; h) przytoczenie ulepszeń przedsięwziętych w gospodarstwie przez osuszenie, skrapianie, kanalowanie itd; i) wyczerpanie narzędzi i maszyn w gospodarstwie używanych; k) rodzaj sprawdzenia ksiąg.

B) W gospodarstwach leśnych. a) wielkość obszarów lasu zagospodarowanego z krótkim cechującym oznaczeniem rodzaju ziemi i opisem stanu lasu co do rodzaju i wieku; b) podział lasu; c) sposób gospodarowania; d) ilość corocznego wyrębu; e) sposób wyprowadzenia i sprzedaży drzewa; f) uboczne korzyści z lasu.

C) W gospodarstwach winniczych. a) rozległość winnicy zagospodarowanej, z krótkim cechującym oznaczeniem składu położenia i opisu osady latorośli wedle rodzaju każdego gatunku i ilości jego odpowiednio do innych; b) uprawa winnicy, sposób i czas zbierania; c) obchodzenie się z moszczem i młodem winem; d) ilość wgniotu w przecięciu, tudzież najwyższego i najniższego w ostatnich pięciu latach; wyjątkowo zaś w winicach nowszych, przynajmniej zbiory dwóch lat ostatnich; e) sprzedaż wina i jego cena.

Okoliczności wpływające na przyznanie nagród gospodarstwom ubiegającym się o takowe, będą bliżej zbadane przez komisarzy, których wydział centralny umyślnie w tym celu zśle na miejsce w czasie do ocenienia najwłaściwszym. Medale złote w jakimkolwiek razie, przyznane będą za takie tylko gospodarstwa, które w całości swojej uznaniem będą jako bardzo dobrze prowadzone. Dopelnienie jednego z powyższych przytoczonych zadań w gospodarstwie, jakowem nie prowadzonym w ogóle bardzo dobrze (czy to jest gospodarstwo rolnicze w znaczeniu ścisłym, czy leśne lub winnica) może najwyżej zasłużyć na udzielenie medalu srebrnego. Jednemu i temuż samemu gospodarstwu jeden tylko medal przyznany być może. Przyznanie medalów nastąpi na podstawie sprawozdań uczynionych przez Wydział centralny Towarzystwa; uroczyste rozdanie medalów nastąpi przy sposobności obchodu jubileuszowego Towarzystwa. Te medale, któreby nie zostały przyznane, ponownie przekazane będą na rok następny i tak dalej, aż dopóki nie będzie ich można przyznać gospodarstwom wszystkim warunkom zadość czyniącemu. (1560-2-8)

Concurs-Ausschreibung. [Nr. 9095.] Zur Besetzung der bei dem k. k. Bezirksamte in Przeworsk erledigten Bezirks-Aktuars Stelle mit dem Jahres-Gehalte von 400 fl. C. Mze wird der Concurs ausgeschrieben. Bewerber haben Ihre gehörig instruirten Gesuche bei der k. k. Kreisbehörde in Rzeszów mittelst Ihrer vorgesezten Behörde und wenn Sie noch nicht im öffentlichen Dienste stehen mittelst Ihrer Kreisbehörde längstens 4 Wochen vom Tage der 3 Einschaltung in die Zeitung gerechnet und sich: a) über den Geburtsort, Alter, Stand, Religion, b) über die zurückgelegten Studien, c) über die Kenntniss der deutschen und polnischen Sprache, d) über das politische und moralische Verhalten, e) über die bisherige Verwendung und Dienstleistung und zwar in der Art auszuweisen, dass darin keine Periode übergangen werde. Endlich haben Sie anzugeben ob und in welchem Grade Sie mit den Beamten dieses k. k. Bezirksamtes verwandt oder verschwägert sind. Von der k. k. Kreisbehörde Rzeszów am 23. Juli 1856. (1559-1-3)

Kundmachung. [Z. 2974.] Vom k. k. Rzeszower Kreisgerichte wird mit Bezug auf das aus Anlass der Aufforderung der über Tyczyn sammt Attenzenzen versicherten Tabulargläubiger zur Anmeldung ihrer Forderungen unterm 1. Juli 1856 z. Z. 1447 erlassenen Edikt, hiemit diesen Gläubigern bekannt zu geben ist der in jenem Edikt durch ein Versehen nicht angesetzte Anmeldungsstermin, bis zum 15. September 1856 peremptorisch laufen. — Aus dem Rathe des k. k. Kreisgerichtes. Rzeszów am 22. Juli 1856. (1558-1-3) Czaplinski Antoni zarządca drukarni.